

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 9ον - ΑΡΙΘΜ. 182

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1978

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Τά ἐγκαίνια τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Στοκχόλμης..... 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἐπαφαί Ὁρθοδόξων - Λουθηρανῶν..... 3
- Ἡ ἑβδομάς προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Νεάπολιν Ἰταλίας. Ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχή..... 4
- Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος : ἐκλογή νέου Μητροπολίτου..... 7
- Σύντομα Νέα..... 7

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ὁ μοναχισμὸς εἰς τὴν σημερινὴν Σερβίαν..... 9
- Νέαι ἐκδόσεις.....11

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Μελίτωνος, ὁμιλία κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Στοκχόλμῃ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου τῆς Μητροπόλεως Σουηδίας καί πάσης Σκανδιναυΐας. (22 Ἰανουαρίου 1978).....13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSÏ, 1292 CHAMBÉSÏ-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευομένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλήν ἐνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Τά ἐγκαίνια τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Στοκχόλμης.

Τήν Κυριακὴν, 22αν Ἰανουαρίου 1978, ἐτελέσθησαν ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπείᾳ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου Στοκχόλμης. Εἰς αὐτὰ ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλικηδόνης κ. Μελίτων, ὅστις ἐκόμισε τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀφ' ἐσπέρας, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναυίας κ. Παύλου, ἐτελέσθησαν ὁ Μ. Ἐσπερινός καὶ ὁ Ὁρθρος, ὡς καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὄλης Ἀκολουθίας τῶν Ἐγκαινίων, μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἐν λιτανείᾳ εἰσόδου εἰς τὸν Ναόν, ὅτε καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ Σωλῆᾳ εἰς προσκύνησιν τὰ ἱερά Λείψανα.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ἐσυνεχίσθη ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἐγκαινίων, ἐγένετο ὁ καθαγιασμός τῆς Ἁγίας Τραπέζης καὶ τοῦ Ναοῦ καὶ ἐτελέσθη ἡ θεία Λειτουργία, λειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Σουηδίας κ. Παύλου, Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλσιγκίου κ. Ἰωάννου καὶ Θεοφ. Ἐπισκόπου Πατάρων κ. Στεφάνου, περιστοιχουμένων ὑπὸ πλειάδος πρεσβυτέρων καὶ διακόνου. Ἐψαλεν ἡ Μικτὴ Χορφή τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ. Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης καὶ Πριμάτος Σουηδίας κ. Οὐλωφ Σούντμπυ, ὁ Ὑπουργός Παιδείας τῆς Σουηδίας κ. Γιάν Ἐρικ Βίξτρεμ, ὁ Ἕλλην Βουλευτὴς, πρῶτην Ὑφυπουργός, κ. Χρυσόστομος Καραπιπέρης, ὁ Γ. Γραμματεὺς τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν Σουηδίας πάστωρ Πέρ Ἄρνε Ἀγγλερτ, Ἐπίσκοποι τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας, Ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Σουηδίᾳ ἄλλων Ἐκκλησιῶν, πολλοὶ πάστορες, Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱερεῖς καὶ μοναχαί, φίλοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σουηδοί, τὰ μέλη τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ πλῆθος πιστῶν.

Παρέστησαν, ἐπίσης, ἐπὶ τούτῳ ἐλθόντες ἐκ Δανίας, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς προτεσταντικῆς Ὁμολογίας, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα "Καθολικὴ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία", ἡ ὁποία ἐδωρήσατο τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ τὸ παραπλεύρως εὐρισκόμενον οἶκημα εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν.

Ἐμίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σουηδίας κ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐγκαινιαζομένου εἰς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν Ναοῦ καὶ ἀνέπεμψεν εὐχαριστίας εἰς τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του προσέφερεν εἰς τὸν Μητροπολίτην Σουηδίας, διὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου, πολύτιμον ἱερὸν εὐαγγέλιον. Ὁ Σεβ. Πα-
τριαρχικὸς Ἐκπρόσωπος ἀπηύθυνεν ὁμοίως τὸν λόγον πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Οὐψάλης κ. Οὐλφ Σούντμπυ καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὸν ἀργυροῦν ἅγιον Ποτήριον, εἰς ἔκφρασιν τῶν ὑφισταμένων ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταν-
τινουπόλεως καὶ τῆς Σουηδικῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας. Κατόπιν ἀμφότεροι, ὁ τε Πατριαρχικὸς Ἐκπρόσωπος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης, ἠύλγησαν τὸ Ἐκκλησίασμα.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

— Ἐπαφαί Ὁρθοδόξων-Λουθηρανῶν —

Ἡ Παγκόσμιος Λουθηρανικὴ Ὁμοσπονδία ἀνήγγειλεν ἐν Γενεύῃ ὅτι κατὰ τὸ νέον ἔτος 1978 αἱ ἐπαφαί μεταξὺ Ὁρθο-
δόξων καὶ Λουθηρανῶν θὰ εἰσέλθουν εἰς στάδιον ἐντόνου καλ-
λιεργείας. Εἰδικώτερον, ἀνηγγέλθη ὅτι ἀπὸ 10-14 Μαρτίου 1978 ἀντιπροσωπεῖα τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας θὰ ἐπισκεφθῆ τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον Α' εἰς Φανάριον. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη εἶναι ἡ τρίτη ἐπίσημος συνάν-
τησις ἐκπροσώπων τοῦ Λουθηρανισμοῦ μετὰ τῆς Σεπτῆς Κορυφῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὡς ἀνηγγέλθη περαιτέρω, ἀπὸ 30 Ἀπρι-

λίου έως 4 Μαΐου θά συνέλθῃ εἰς Σαμπεζύ, εἰς τό ἐνταῦθα Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μία λουθηρανική ὁμάς ἐργασίας ἔχουσα ὡς θέμα τῆς τήν προπαρασκευῆν ἀπό λουθηρανικῆς πλευρᾶς τοῦ εὐρισκομένου ἐν ὄψει ἐπισήμου διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Λουθηρανικῆς καί Ὁρθοδόξου.

Ἡ ἐκ θεολόγων διορθόδοξος Ἐπιτροπή διὰ τήν προπαρασκευῆν τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θά ἀπαρτισθῆ ἐκ τῶν κάτωθι :

1. Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον : α) Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός, β) Θεόδωρος Νικολάου, Θεολόγος-Καθηγητής.
2. Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων : α) Ἄρχιμ. κ. Μελίτων Καβατσικλῆς, β) Ἐλλογιμ. Καθηγητής κ. Νικόλαος Μπρατσιώτης.
3. Πατριαρχεῖον Μόσχας : α) Ἄρχιμ. Αὐγουστῖνος Νικιτίν, Καθηγητής Θεολογίας, β) Ἄρχιμ. Μεθόδιος Νέμτσοβ.
4. Πατριαρχεῖον Σερβίας : α) Ἐπίσκοπος Μαρτσάνσκου Δρ Δανιήλ Κόστιτς, β) Πρωθιερεὺς Δρ Λάζαρ Μίλιν, Καθηγητής-Θεολόγος.
5. Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου : α) Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρῦσανθος, β) Βενέδικτος Ἐγγλεζάκης, Θεολόγος.
6. Ἐκκλησία Φιλλανδίας : α) Μητροπολίτης Ἐλσιγκίου Ἰωάννης, β) Ἀδελφός Χριστόφορος, Θεολόγος.
7. Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας : α) Ἐπίσκοπος τοῦ Μιχαλοβίτσε Κύριλλος, β) Δρ Ἀνδρέας Μιχάλωβ, Καθηγητής, Πρύτανις Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἡ ἐβδομάς προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Νεάπολιν Ἰταλίας. Ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχή.

Ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οὕτω καὶ ἐφέτος, μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας ἐωρτάσθη εἰς τὴν Νεάπολιν ἡ ἐβδομάς τῆς προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν. Τὴν ὀργάνωσιν ταύτης εἶχεν ἀναλάβει εἰδικὴ ὁμάς ἀποτελουμένη ἀπὸ ἐκπροσώπους διαφόρων ὁμολογιῶν (ΡΚαθολικούς, Ὁρθοδόξους, Ἀγγλικανούς καὶ Μεθοδιστάς)

ὡς καί τό τοπικόν ἐπισκοπικόν γραφεῖον ἐπί τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως.

Ἡ εὐαισθητοποίησις τῶν πιστῶν ὡς πρός τό πρόβλημα τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν ἀνετέθη εἰς τόν σεβ. Μητροπολίτην Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνόν, ὁ ὁποῖος προσεκλήθη ὑπό τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νεαπόλεως σεβ. Καρδινάλιου Κορράδου Οὐρσι. Ὁ σεβ. Τρανουπόλεως ὠμίλησε τήν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς, 20 Ἰανουαρίου, εἰς τό Ἀμφιθέατρον τῆς θεολογικῆς Σχολῆς ἐνώπιον κληρικοῦ καί ἀκαδημαϊκοῦ ἀκροατηρίου, τό ἑσπέρας δέ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου πιστῶν διαφόρων δογμάτων.

Κατά τήν πρώτην ἐκ τῶν ὀμιλιῶν τούτων, ὁ σεβ. Τρανουπόλεως, ὠμίλησεν ὑπό τήν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς Γραμματέως ἐπί τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί ἀνέπτυξε τό μέχρι τοῦδε ἐπιτελεσθέν πρός τήν κατεύθυνσιν αὐτήν ἔργον. Ἀναφερόμενος, ἐν συνεχείᾳ, εἰς τήν ἀμοιβαίαν προσέγγισιν καί κατανόησιν τῶν δύο, κυρίως, Ἐκκλησιῶν, τῆς ΡΚαθολικῆς καί τῆς Ὁρθοδόξου, παρετήρησεν ὅτι ὁ καλούμενος "διάλογος τῆς ἀγάπης" ἀποτελεῖ τήν καλλιτέραν ὁδόν πρός τήν εὐόδωσιν καί τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ των. Σχετικῶς, ἔκαμε μνείαν τοῦ κάτωθι ἀποσπάσματος ἀπό ἡμερομηνίας 7,3.1971 γράμματος τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Παύλου Στ' πρός τόν ἀείμνηστον Πατριάρχην Ἀθηναγόραν Α' ; "Ἐν τῇ ἐλπίδι ταύτῃ θά ἔδει ὅπως ἀπό τοῦδε καταβάλωμεν προσπάθειαν ἵνα ἀποκαταστήσωμεν ἀπανταχοῦ μεταξύ τοῦ κλήρου καί τῶν πιστῶν, καθολικῶν καί ὀρθοδόξων, κατάστασιν ὄντως ἀδελφικήν. Εἴθε αἱ ἐκ τοῦ παρελθόντος κληροδοτηθεῖσαι ἡμῖν καταστάσεις καί τά ἐν μέσφ ἡμῶν ὑψωθέντα μεσότοιχα, ἵνα μή ᾧσι κωλύματα ἐπιβραδύνοντα τό τελευταῖον τοῦτο πρός τήν πλήρη κοινωνίαν βῆμα. Οὐκ ἐσμέν μαθηταί Ἐκείνου, "Ὅστις ἀενάως καινά ποιεῖ πάντα;"

"Ἦλθεν ὁ καιρός", ἐσυνέχισεν, ἵνα ἀναγνωρίσωμεν τήν ὕπαρξιν Ἐκκλησίας ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας' ἐν τῇ πλήρει ἐννοίᾳ τῆς λέξεως Ἐκκλησία καί ἐκεῖ ἐνθα διαπιστοῦται ἡ ἐνότης εἰς τά οὐσιώδη τῆς πίστεως χωρίς διά τούτου νά καταλύεται ἢ νά σχετικοποιῆται ἡ ἰδέα ἡμῶν ἐκκλησιολογική ἀντίληψις.

"Αί 'Εκκλησίαι μας έχουν τό κοινόν χρέος νά διερωτηθοῦν ἔάν καί κατά πόσον αἱ διαιρέσεις των ἀποτελοῦν διαφοροποιημένας ἐκφράσεις τῆς παραδόσεως καί οὐχί διασπάσεις τῆς ἐνιαίας παραδόσεως αὐτῆς ταύτης τῆς πίστεως. Φρονῶ, ἀφ' ἑτέρου, εἶπεν, ὅτι οὐφείλομεν νά διερωτώμεθα ὄχι μόνον περί τοῦ ἔάν καί κατά πόσον εἶναι δυνατή καί ἐπιτρεπτή ἡ ἀμοιβαία κοινωνία, ἀλλά καί ἀντιστρόφως ἂν καί κατά πόσον δυνάμεθα νά ἀρνούμεθα ἀμοιβαίως τήν μυστηριακήν κοινωνίαν. Τοῦτο δέ διότι τό τελευταῖον δύναται τότε μόνον νά συμβαίῃ ἐφ' ὅσον τό ἐπιβάλλουν ἡ οὐσία τῆς πίστεως καί ἡ ἐκκλησιαστική τάξις. Ἄν, ἀντιθέτως, τοῦτο συμβαίῃ ἀνευ τοιούτου ἀποχρῶντος λόγου, τότε καθιστάμεθα ὑπεύθυνοι".

Τήν ἐπομένην, ὁ σεβ. Τρανουπόλεως ἀπηύθυνε τόν λόγον, μετά τοῦ σεβ. Καρδιναλίου Οἰκουμενικοῦ, εἰς πέντε χιλιάδας περίπου συγκεντρωθέντων νέων, διά νά ὁμιλήσῃ ἀκολούθως εἰς τόν ΚαθεδρικόΝ Ναόν ἐνώπιον πλήθους ἐκκλησιάσματος. Κατά τήν ὁμιλίαν ταύτην εἶπε, μεταξύ ἄλλων, τά ἀκόλουθα :

"Ἡ ἐβδομάς τήν ὁποίαν διανύομεν εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τήν προσευχήν ὑπέρ τῆς ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν. Βεβαίως εἶναι γνωστή ἡ ἀδιάλειπτος ὀρθόδοξος δέησις "ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ 'Εκκλησιῶν καί τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως".

"Ἐν τούτοις ὅμως καλούμεθα ἰδιαιτέρως κατά τὰς ἡμέρας ταύτας νά ἐντείνωμεν καί νά ἐνώσωμεν τὰς προσευχάς μας μετά τῶν ἄλλων χριστιανῶν, τοῦτο δέ, διότι ἡ ἀποκατάστασις καί ἐπαναβίωσις τῆς ἐνώσεως τῶν χριστιανῶν, εἶναι ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει καί ὑπόθεσις προσευχῆς.

"Ὡς εἶπεν ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικός Πατριάρχης 'Αθηναγόρας Α' εἰς τήν αὐτοῦ 'Αγιότητα τόν Πάπαν Παῦλον Στ' κατά τήν τρίτην αὐτῶν εἰς Ρώμην συνάντησιν : "Ἡ Οἰκουμενική κίνησις, ἡ Δευτέρα Βατικανή Σύνοδος, αἱ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις, τὰ Συνέδρια τοῦ Λάμπεθ καί αἱ παγκόσμιοι Διασκέψεις ἄλλων χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν καί ὁμολογιῶν, αἱ ἐπαφαί μετά τῆς 'Υμετέρας 'Αγιότητος καί μεταξύ ἄλλων χριστιανῶν ἡγετῶν ἔθεντο γυμνήν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν πάντων τήν βαρεῖαν ἀμαρτίαν τῆς διαιρέσεως τῆς 'Εκκλησίας, εἰς τρόπον ὥστε νά μή εἶναι δυνατόν νά ὑπάρχῃ σήμερον κατά τόπον 'Εκκλησία καί ὑπεύθυνος χριστιανός ποιμήν καί διδάσκαλος μή ἀναγνωρίζων τήν πλέον ἤ ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ". Αὕτη εἶναι ἡ γραμμή καί ἡ συνείδησις καί τοῦ διαδόχου τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α'. Αὕτη εἶναι ἡ ὑπεύθυνος μαρτυρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐκφραζομένη καί διά τοῦ ἐν Σαμπεζύ Γενεῦης 'Ορθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τό ὁποῖον εἶναι τόπος προσεγγίσεως καί καταλλαγῆς τῶν Χριστιανῶν, συμβολή τοῦ Φαναρίου πρὸς τήν κατεύθυνσιν τῆς διορθοδόξου καί

καί τῆς διαχριστιανικῆς ἐνότητος.

Βεβαίως ἡ ἔνωσις, τῆς ὁποίας ἡ ἐπαναβίωσις εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, δέν θά πραγματοποιηθῆ διὰ τῆς σχετικοποιήσεως τοῦ ἀπολύτου, ἢ τῆς ἀποχρωματίσεως τῶν διαφορῶν. Αἱ διαφοραί, δύνανται νά ἀποτελοῦν ἐμπλουτισμόν τῆς μιᾶς καί τῆς αὐτῆς παραδεδομένης Ἀληθείας. Αὕτη εἶναι ἐνυπόστατος, εἶναι αὐτός οὗτος ὁ Θεάνθρωπος "χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τοὺς αἰῶνες" (Ἑβρ. 13,8). Ἡ μὲν ὁμοίως καί αὕτη Ἀλήθεια ἐγένετο ἀποδεκτὴ καί ἠρμηνεύθη κατὰ διαφόρους τρόπους, προσιδιάζοντας εἰς τὴν διάφορον ψυχοσύνησιν τῶν λαῶν εἰς τοὺς ὁποίους παρεδόθη...

... Καλούμεθα, ἐπομένως, νά θυσιάσωμεν τὸν φανατισμόν μας, τὴν ἀπροβλημάτιστον μονοπώλησιν τῆς Ἀληθείας καί τὴν φαρισαϊκὴν ἐπίδειξιν τῶν τίτλων τῆς ἰδιοκτησίας της. Ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ ἐμπάθειαν καί διαποτισμένοι ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, θά δυνηθῶμεν νά ἀναζητήσωμεν, ἀνεύρωμεν καί ἀναγνωρίσωμεν ἀδελφούς ἐκτός τῶν ἀποκλειστικῶν ἰδικῶν μας κανονικῶν ὁρίων. Ἀλλοίμονον ἐάν ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ὁ τόπος τῆς συμφωνίας καί ὁμονοίας."

- Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος : ἐκλογή νέου Μητροπολίτου.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 12ης Ἰανουαρίου ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέλεξεν ὡς νέον προκαθήμενον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς τὸν μέχρι τοῦδε τιτουλάριον Μητροπολίτην Ρωγῶν κ. Καλλίνικον (Καροῦσον). Ὁ νέος Μητροπολίτης Πειραιῶς ἐγεννήθη τὸ 1926 εἰς Βαρθολομιό τῆς Ἡλείας, ἐσπούδασε θεολογίαν εἰς τὴν θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, ἔχει δέ νά ἐπιδείξῃ πλουσίαν ἱεραποστολικὴν, κοινωνικὴν καί συγγραφικὴν δρασίαν. Τὸν Ὀκτώβριον 1975 ἐξελέγη τιτουλάριος Μητροπολίτης Ρωγῶν, διετέλεσε δέ καί Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκδίδει καί διευθύνει τὴν ἑφημερίδα "Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια".

- Σύντομα Νέα

- Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Καρδινάλιου Μαρτύ, Ἀρχιεπισκόπου Παρισίων, καί μέ συμμετοχὴν τοῦ (ΡΚαθολικοῦ) Ἐπισκόπου Ἀωζάννης, Γενεύης καί Φριβούργου κ. Μαμί, τοῦ πάστορος Φιλίππου Πόττερ, Γεν. Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς καί, ἐξ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ (Ὀίκουμ. Πατριαρχείου) καί τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Οὐμαν κ. Μακαρίου (Πατρ. Μόσχας), ἐχωρτάσθη εἰς Γενεύην, κατὰ τὴν διάρκειαν Οἰκουμενικῆς τελετῆς, ἡ Παγκόσμιος Ἡμέρα τῆς Εἰρήνης τοῦ ἔτους 1978.

- Τό Πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου ἀνεκήρυξε τόν σεβ. Μητροπολίτην Κίτρου κ. Βαρνάβαν ἐπίτιμον διδάκτορα αὐτοῦ εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ συγγραφικοῦ ἔργου τοῦ τιμωμένου, ἀφιερωμένου εἰς τήν νομοκανονικήν καί διοικητικήν δομήν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

- Ἐκλογή νέου ἀκαδημαϊκοῦ : Ὁ ὁμότιμος καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Κωνστ. Μπόνης, ἐξελέγη, κατὰ τήν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μέλος τῆς Ἀκαδημίας ταύτης.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ὁ μοναχισμός εἰς τὴν σημερινὴν Σερβίαν.

Εἰς τὸ ἄπο ἡμερομηνίαν 16 Ἰανουαρίου 1978 (ἀριθ.31) τεύχος τῆς ἑφημερίδος "Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια" τῶν Ἀθηνῶν δημοσιεύεται συνέντευξις τοῦ ἱερομονάχου π. Ἀθανασίου (Γιέφτιτς), καθηγητοῦ τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, ἀναφερομένη εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ μοναχισμοῦ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας. Εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ὑπάρχοντι σήμερον 160 περίπου Μοναί, εἰς τὰς ὁποίας ζοῦν περί τούς 1600 μοναχοὺς καὶ μοναχάς. Ἐκ τῶν Μονῶν αἱ περισσότεραι, αἱ ἑκατὸν τοῦλάχιστον, εἶναι γυναικεῖαι, αἱ ὑπόλοιποι ἀνδρिकाί. Εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀνδρικήν μονήν, τὴν μονήν Στουντενίτσης, ζοῦν σήμερον 15 μοναχοί, εἰς τὴν μεγαλυτέραν τῶν γυναικειῶν, τὴν μονήν Λιουμποστίνια, 60 μοναχαί. Τὰ κύρια σημεῖα τῆς συνεντεύξεως τοῦ π. Ἀθανασίου εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

Ἐρώτ. : Τί σημαίνει Μοναχισμός στήν ἐποχή μας ;

Ἀπάντ. : Ἀπό τὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Μοναχισμοῦ, ὁ Ὁρθόδοξος Μοναχισμός ἀποτελεῖ μίαν μαρτυρίαν εὐαγγελικήν. "Ὅτι εἴμεθα ταξιδιωτὲς ἐδῶ στήν γῆ. "Ὅτι ζητᾶμε τὴν αἰώνια πόλιν μας, τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, στήν ὁποία ἐβρίσκεται ὁ Χριστός. Ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν αὕτη ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος σήμερον, ἄσχετα ἂν τὸ ἀναγνωρίζῃ ἢ ὄχι.

Ἐρώτ. : Ποῦ ἀποδίδετε τὸ γεγονός ὅτι καὶ στήν Σερβίαν οἱ γυναῖκες ρέπουν περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, στὸν Μοναχισμό ;

Ἀπάντ. : Νομίζω πὼς οἱ γυναῖκες ρέπουν σήμερον στὸν Μοναχισμό περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἑποχὴν μας οὐσιαστικῶς ἀντὶ τῆς ἐξυψώσεως τὴν σύγχρονην εὐα τὴν ὑποβιβάζει καὶ τὴν ἐξευτελίζει.

Ὁ γάμος, πού τιμοῦσε τὴν γυναῖκα, ἔχει ξεθωριάσει σήμερον, μέ ἀποτέλεσμα μίαν ἀβεβαιότητα, μίαν ἀπογύμνωσιν τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀγάπης. Ἔτσι οἱ νέες πού ζητοῦν κάποιον βαθύτερον νόημα ζωῆς καὶ ἀγάπης, στρέφονται στὸν θεὸν καὶ μάλιστα στὸν μοναχικὸν τρόπο ζωῆς.

Ἐρώτ. : Ὁ Μοναχισμός στήν Σερβίαν φαίνεται νὰ παρουσιάζῃ, σήμερον, μίαν στασιμότητα. Ποῦ ὀφείλεται αὐτό ;

Ἀπάντ. : Ἡ στασιμότης τοῦ Μοναχισμοῦ στή χώραν μας εἶναι, αὕτη τῆ στιγμῆ, μίαν πραγματικότης. Ἴσως αὐτό νὰ ὀφείλεται σὸ ὅτι οἱ νέοι πού πάνε σήμερον στὰ Μοναστήρια, δέν βρίσκουν

αυτό που ζητούν. Διότι εκεί τους ζητείται κάπως περισσότερη χειρωνακτική εργασία παρά πνευματική προσφορά, δηλαδή προσευχή, λατρεία, οικοδομή του έαυτού τους.

'Αλλη αίτια είναι ίσως και τό ότι οι 'Ιερατικές μας Σχολές δέν δίνουν τώρα, όπως παλιότερα, πολλούς Μοναχούς. 'Εξάίρεσι αποτελεί ή 'Ιερατική Σχολή στην 'Ι. Μονή Κρέκα της Άνω Δαλματίας, πού - τά τελευταία 10 χρόνια - στον Μοναχισμό περισσότερους Μοναχούς από τίς άλλες Σχολές. Ένας απ' αυτούς είναι και ό νυν Μητροπολίτης του Ζάγκρεμπ 'Ιωάννης.

'Ερώτ. : Πώς μπορεί νά διορθωθῆ αυτό ;

'Απάντ. : Κατ'άρχήν, πρέπει νά αναλάβουν οι 'Επίσκοποι και οι 'Ηγούμενοι νά προσαρμόσουν τουλάχιστον μερικά Μοναστήρια στα γνήσια πρότυπα τών Π. έργων, πού αυτό άκριβώς ζητούν οι νέοι σήμερα. Δηλαδή Μοναστήρια, πού νά είναι τόποι προσευχής, άσκήσεως και ήσυχίας και όχι κάθε είδους δραστηριότητας.

'Ερώτ. : Σήμερα ό Μοναχισμός στη Σερβία προσφέρει πνευματικές ή άλλες συναφεΐς υπηρεσίες όπως παλιότερα ;

'Απάντ. : Βεβαίως, γιατί τά Μοναστήρια ήσαν και είναι πάντοτε φωτάρια όχι μόνο τών Καθηγητών τών 'Ιερατικών και τών Θεολογικών μας Σχολών, πού σημαίνει πώς μεταφέρουν και στις Σχολές αυτές τήν όρθόδοξο μοναχική Παράδοσι, αλλά και γενικής ένθαρρύνσεως όλου του πιστού λαού.

'Ο λαός μας έρχεται στα Μοναστήρια για προσευχή, έξομολόγησι, πνευματική καθοδήγησι και κάθαρσι. Καί θεωρεί τίς 'Ι. Μονές οίκους του θεού, οίκους αγιότητας και πιστότητας στον θεό.

Θά πρέπει νά προστεθῆ επίσης, ότι τά Μοναστήρια είναι πολύ συνδεδεμένα μέ τήν ιστορία του όρθοδόξου σερβικού λαού. 'Ερχόμενος ή λαός στα Μοναστήρια, αναβαπτίζεται στην χριστιανική και τήν έθνική 'Ιστορία του, επικοινωνεί πνευματικά μέ τούς αγίους του παρελθόντος του, πού έλαμψαν στα Μοναστήρια κλπ.

'Ερώτ. : Οι Μοναχοί της Σερβίας συνδέονται πνευματικά μέ άλλες όρθόδοξες μοναστικές κοινότητες ;

'Απάντ. : Όλοι σχεδόν οι Μοναχοί της Σερβικής 'Εκκλησίας έχουν, κατά καιρούς, επίσκεφθῆ τό "Άγιο Όρος, τό όποιο για όλους έμάς είναι τό πρότυπον του μοναχικού βίου και ή πηγή έμπνεύσεως και ένθαρρύνσεως.

Έχουμε επίσης και στο παρελθόν, μά και τώρα, πνευματική έπαφή με τον Μοναχισμό της Ρουμανίας και της Ρωσικής Έκκλησίας.

Πνευματική επικοινωνία ακόμη διατηρούμε και με τους Μοναχούς των Ίεροσολύμων και γενικότερα των Αγίων Τόπων. Χαρακτηριστικά αναφέρω ότι δύο Σέρβοι μοναχοί μονάζουν στην Ί. Μονή του Αγίου Σάββα του Ήγιασμένου στα Ίεροσόλυμα.

Με τον Μοναχισμό της Ελλάδος έχουμε ίσως τις πιο πολλές, συχνές, αλλά και καρποφόρες πνευματικές σχέσεις.

- Νέαι έκδόσεις -

- Υπό του γνωστού γάλλου συγγραφέως και όρθοδοξου θεολόγου κ. Όλιβιέ Κλεμάν έξεδόθη προσφάτως (1978) εις τας έκδόσεις Stock των Παρισίων, συλλογή δοκιμίων υπό τον γενικόν τίτλον : Le visage intérieur (Τό έσωτερικόν πρόσωπον). Τα κύρια δοκίμια του τόμου συγκεντρώνονται υπό τους τίτλους : "Τό πρόσωπον και ή εικών", "Σιωπή και λόγος του θεού", "Ο Άγιος Σεραφείμ του Σαρώφ, προφήτης και μάρτυς του φωτός", "Λογοτεχνία και πίστις", "Δοστογιέφσκυ, μάρτυς" και "Ωραιότης του κόσμου". Με την γνωστή καλλιπέπαιαν και καθαρότητα του ύφους του, ό συγγραφέυς επανέρχεται εις μερικά κεντρικά σημεία της Όρθοδοξου θεολογίας και κοσμοθεωρίας, των όποιων τό πνευματικόν βάθος αναλύει διά της αναδρομής εις τους Έλληνας πατέρας ώς και εις τους έκπροσώπους-μοναχούς και συγγραφείς- της πνευματικής αναγεννήσεως της Ρωσίας κατά τον 19ον αιώνα.

Τό βιβλίον βρίθει από διεισδυτικές παρατηρήσεις και απόψεις αι όποίαι βοηθούν εις τό νά τοποθετηθί ή Όρθοδοξία εις τον σήμερα διεξαγόμενον έντονον διάλογον των ίδεών και των κοσμοθεωριών. Σημειώνομεν, ώς παραδείγματα : τήν ανάλυσιν της εικόνας ώς αναπαριστώσης "τό μόνον πρόσωπον, τό όποϊον είναι τελείως άνοικτό (έφ' όσον άνοίγει εις τους ανθρώπους τό πρόσωπον του θεού), τό πρόσωπον του Ίησοϋ (σελ. 31 κέξ)" τήν μελέτην της πνευματικής πορείας του Δοστογιέφσκυ, τήν όποιαν χαρακτηρίζει μία μερική απομάκρυνσις από τήν ανατολικήν παράδοσιν, έπηρεασμένην από τον Ίωάννην, άπόστολον της αγάπης, και ή επίδρασις του Παύλου, πράγμα που ώδήγησε μερικούς νά χαρακτηρίσουν τό έργον του ώς είδος "ανατολικου άγουστινισμού" (σελ. 213)" τήν έρμηνείαν των μεγάλων άρχετύπων του μοναχισμού της ανατολής - ένός Ζωσιμά, ένός Μακαρίου, ένός Άλιόσα Καραμάζωφ -, τά όποία, ένώ δέν ήμπορουν νά δώσουν λύσιν εις τήν τραγωδίαν του κόσμου, έν τούτοις κατορθώνουν νά φωτίσουν τήν τραγωδίαν αυτήν με τό υπερβατικόν φώς του θείου προσώπου (σελ. 214-215) κ.ά. Ένδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και ή γόνιμος αντιπαράθεσις της γλώσσης του όρθοδοξου μηνύματος με τας συγχρόνους γλώσσας και έρμηνευτικές προοπτικές της ψυχαναλύσεως, της κοινωνικής

ἐπαναστάσεως κ.ο.κ. Ἔνας πολύ ὠραῖος τόμος ὀρθοδόξου παρουσίας καί μαρτυρίας.

Ἰπὸ τὸν γερμανικὸν τίτλον : Zur Frage nach der Einheit der Kirche (c) (= Περὶ τοῦ πρόβλημα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας) ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἰς τὴν θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν κ. Γ. Κονιδάρης, ἐδημοσίευσεν (Ἀθῆναι 1978) ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ "θεολογία" (τόμος ΜΗ', τεύχος 4, σελ. 865-881), εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ἀνακοίνωσις τοῦ ἀναφερομένη εἰς τὸ ἐρώτημα : "εἶναι δυνατὴ συμφωνία εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ λειτουργήματος (τῆς ἱερωσύνης) καί τῆς θείας εὐχαριστίας εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν;" Ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει τὰς εὐρείας ἐρεύνας τοῦ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ ἀρχεγόνου πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας καί ἀντλεῖ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα ὡς πρὸς τὰς δυνατότητας καί προοπτικὰς τῆς συγχρόνου οἰκουμενικῆς κινήσεως. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέφρασε προσφάτως τὴν εὐαρέσκειάν της πρὸς τὸν καθηγητὴν κ. Κονιδάρην διὰ τὰς ἐν λόγῳ ἐρεύνας, διὰ τῶν ὁποίων θεμελιώνεται ἡ ὀρθόδοξος ἀποψις τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος, ὁμιλία κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Στοιχόλμῃ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου τῆς Μητροπόλεως Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναυΐας (22 Ἰανουαρίου 1978).

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ Μητροπολίτα Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναυΐας, κύριε Παύλε καὶ ἅπαντες οἱ ἀγαπητοὶ συμπροσευχόμενοι χριστιανοί,

Σεπτῆ ἐντολῇ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου τοῦ Α' καὶ τῆς περὶ Αὐτόν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου παρίσταμαι σήμερον ἐνταῦθα, ὡς κομιστῆς τῆς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν κατὰ Σουηδίαν καὶ ἅπασαν τὴν Σκανδιναυΐαν ἐπαρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου γενικώτερον, εἰδικώτερον δέ ὡς κομιστῆς τῆς ἱερᾶς πατριαρχικῆς σφραγίδος ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ, κατὰ τὰ σήμερον τελούμενα ἐγκαίνια αὐτοῦ.

Ἐχων τὸ προνόμιον νὰ ἐκπληρῶ σήμερον τὴν ἱεράν ταύτην ἀποστολήν, βιῶ αὐτὴν ἐν βιβλικῇ πνευματικῇ θεωρίᾳ, παλαιοδιαθηκικῇ καὶ καινοδιαθηκικῇ, ὡς αὕτη ὁλοκληροῦται ἐν τῷ ἀειζῶω θεανθρωπίνῳ μυστηρίῳ τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τοῦτο ἀμέσως καὶ πρῶτον λέγω μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαυΐδ: "ἐγὼ δέ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίων σου ἐν φόβῳ σου" (Ψαλμ. 5, 8).

Ὁ Δαυΐδ εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Κύριον τοῦ οἴκου τούτου, τὸν Θεόν. Καὶ λοιπὸν πῶς εἰσέρχεται καὶ πῶς ἡμεῖς εἰσερχόμεθα; "ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου". Ἡ προσέλευσίς μου εἰς τὸν Ναὸν δέν εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἐνέργεια καὶ πράξεις ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ βουλήσεως. Εἶναι τι περισσότερον καὶ μεῖζον τούτου, σύγχρονος ἐνέργεια καὶ πράξεις τοῦ Θεοῦ ἐλέους. Ἡ συντέλεσις τῆς πλήρους ἐν τῷ Ναῷ συναντήσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεὸν προϋποθέτει τὴν συνάντησιν καὶ συνύπαρξιν Θεοῦ ἐλέους, Θεοῦ χάριτος καὶ ἐλευθέρας ἀνθρωπίνης βουλήσεως. Δηλαδή, ὑποτυπώνει τὸ ὄλον θεανδρικὸν σωτηριολογικὸν μυστήριον.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον γνῶρισμα τοῦ σκοποῦ τῆς προσελεύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, πού συγκεφαλαιώνει τὴν ἐκκίνησιν καὶ τὸ τέλος.

Καί τόσα ἔγνωσεν ἡ Παλαιά Διαθήκη, μάς διδάσκει τό δεύτερον γνῶρισμα τοῦ οἴκου τούτου, αὐτό δέ εἶναι τοῦτο : ὅτι ὁ Ναός εἶναι οἶκος Κυρίου καί ὅτι, ἐπομένως, ἡ κυριότης ἀνήκει εἰς Αὐτόν.

Ἐν τῇ συνειδήσει τῶν δύο τούτων γνωρισμάτων τοῦ Ναοῦ εἰσερχόμεθα εἰς τὸ τρίτον γνῶρισμα.

Καί προχερεῖ ὁ Δαυΐδ λέγων : ἐπειδή ὁ Ναός εἶναι οἶκος Θεοῦ, εἶναι ἅγιος καί διὰ τοῦτο προσκυνούμεν.

Ἵστε, λοιπόν, εἰσερχόμενοι εἰς τόν Ναόν, τόν οἶκον τοῦ Θεοῦ, εἰσερχόμεθα εἰς τήν παρουσίαν τοῦ Κυρίου του καί κοινωνούμεν τῆς ἁγιωσύνης του.

Οὕτω ἡ Παλαιά Διαθήκη μάς ἀποκαλύπτει τό τρίτον γνῶρισμα τοῦ Ναοῦ, ἴσως τήν ἁγιωσύνην του. Καί, ἐπομένως, ἐπειδή ὁ Ναός εἶναι οἶκος Κυρίου τοῦ Θεοῦ καί εἶναι ἅγιος καί ἡ προσέλευσις εἰς αὐτόν εἶναι συνύπαρξις Θεοῦ ἑλέους καί ἀνθρωπίνης βουλήσεως συντελεῖται εἰς αὐτόν ἡ ὑπερτάτη ὑπερβατική ἀνθρωπίνη ἐνέργεια καί πράξις, ἴσως ἡ προσκύνησις καί ἡ λατρεία : "προσκυνήσω πρός ναόν ἁγίων σου".

Ἀλλά, τίθεται ἀμέσως τό ἐρώτημα, πῶς εἰσελεύσομαι : Ἐχομεν τήν ἀπάντησιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ τοῦ δαυΐτικου τούτου ψαλμοῦ : "ἐν φόβῳ σου".

Ὁ φόβος Κυρίου εἶναι τό τέταρτον γνῶρισμα τῆς προσελεύσεως εἰς τόν Ναόν.

Εἰς τό τέταρτον τοῦτο καί τελευταῖον σημεῖον δημιουργεῖται ἀμέσως ἓν πρόβλημα. Ἡ σχέσις μου μέ τόν Ναόν εἶναι σχέσις φόβου; ἢ ἐν τῷ Ναῷ συνάντησις μου μέ τόν Θεόν εἶναι ὑπόθεσις φόβου; "Ὀχι, βεβαίως, κατά τά συνήθη περί φόβου κριτήρια. Ἄλλος ὁ φόβος κατ'ἑαυτόν κατά τῶ ἀνθρώπινα, δηλαδή ὁ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Θεοῦ φόβος" καί ἄλλος ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι, κατά τόν Σολομώντα, ἡ ἀρχή τῆς σοφίας : "Ἀρχή σοφίας φόβος Κυρίου" (Ψαλ. Σολ. 1,7). Δηλαδή, ἐδῶ ὁ φόβος Κυρίου ἔχει σχέσιν πρός τήν τοῦ Θεοῦ σοφίαν, πού αὐτή πάλιν ἔχει σχέσιν πρός τήν βαθυτέραν ἐννοίαν τῆς χαρᾶς. Ἐδῶ, εἰς τήν περιπτώσιν, δέν ἔχομεν τόν φόβον καί τόν τρόπον τῆς τρομοκρατίας τῆς ἐποχῆς μας ἀλλ' ἔχομεν ἐν τῷ φόβῳ Κυρίου τόν τρόπον μή χάσωμεν τήν ἐξ αὐτοῦ προσερχομένην σοφίαν, χαράν καί εἰρήνην. Ἐν τελευταία ἀναλύσει αὐτή φαίνεται νά ἦτο ἡ ἀντίληψις περί φόβου τοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων Ἀνατολῆς καί Δύσεως, τῶν μεγάλων ἀσκητῶν καί μοναχῶν, ἀλλά καί ἡ ὑπαρξιακή ἀγωνία τοῦ Kierkegaard, τοῦ Heidegger, τοῦ Barth καί τοῦ Brunner, τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας καί θεολογίας, δηλαδή ὁ θεῖος φόβος καί τρόμος νά μή χαθῇ ἡ πηγὴ τῆς ὑπόθεσεως καί τῆς χαρᾶς, αὐτό τοῦτο τό εἶναι.

Ἐπὶ αὐτάς τὰς προϋποθέσεις προσερχόμενοι εἰς τὸν Ναὸν καὶ μέθρμα καθαρὸν θεωροῦντες αὐτόν, θεωροῦμεν τὰ δράματα τῶν προφητῶν Ἡσαΐου καὶ Ἰεζεκιήλ, δηλαδὴ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ πού εἶναι τὸ τέλος τῆς ὅλης δημιουργίας.

Ἀδελφοί μου,

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας, προφανῶς εὐρισκόμενος ἐν τῷ Ναῷ, ἐν συγκεκριμένῃ ἱστορικῇ στιγμῇ, δηλαδὴ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως Ὀζία, ἠξιώθη τοῦ ἐξῆς θαυμασίου ὁράματος ὡς, ἐπὶ λέξει, λέγει ὁ ἴδιος : "εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὕψηλου καὶ ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ" (Ἡ. 6,1).

Καὶ ἔρχεται νὰ συμπληρώσῃ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἰδίαν διαπίστωσιν, τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀποκαλύψεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Λέγει ὁ Ἰεζεκιήλ, ἐπὶ λέξει : "καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλήν τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοῦ πλήρης δόξης Κυρίου ὁ οἶκος" (Ἰεζ. 43,5). Εἰς τὴν αὐλήν τὴν ἐσωτέραν τοῦ Ναοῦ, εἰς τὸ ἐσώτερον νόημα του, εἰς τὸ ὑπαρξιακὸν βίωμα τοῦ ὑπάρχοντος ἢ ἀποκάλυψις καὶ τὸ βίωμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀποκαλυπτικῇ ἐννοίᾳ τοῦ Ναοῦ, ἦτοι τῆς ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαλύψεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, παρίσταται σήμερον ἐνταῦθα ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι ὁ ὅλος βίος αὐτῆς, ἡ ὅλη μαρτυρία αὐτῆς ἐν διακονίᾳ, καὶ τὸ τέλος αὐτῆς εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ λέγομεν σήμερον ἡμεῖς, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ὅλους ὑμᾶς : Δόξα τῷ Θεῷ...

... Ἀπὸ τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ θείας δόξης, ἀπὸ τῶν προφητῶν καὶ διὰ τοῦ προφητικοῦ λόγου εἰσαγόμεθα εἰς τὸν κύριον λόγον τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ναοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία πού ἀνακεφαλαιώνει καὶ ἀποκαλύπτει τριαδολογικῶς τὸ μυστήριον τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ θεανθρωπίνῳ σώματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ διηνεκεῖ παρουσίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐξ' οὗ, καὶ ἐναλλάσσομεν τὴν ὀνομασίαν τοῦ Ναοῦ μέ τὴν ὀνομασίαν τοῦ ὡς Ἐκκλησίας ἐν τῇ προσπάθειᾳ μας νὰ ἐκφράσωμεν τὸ περιεχόμενόν του καὶ νὰ προσψαύσωμεν τὸ μυστήριόν του.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Καινῆς Διαθήκης δέν εἶναι τι τὸ ἐξωκόσμιον, δέν εἶναι ξένη πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ πού διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσματος προσλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου καὶ τὴν Θεοῦ ἐν τῷ θεανθρωπίνῳ σώματι τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ' οὗ, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἄπαξ συναφθέντων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ὀργανικῶς ξένος καὶ ἀσχετος πρὸς τὸ Σῶμα Χριστοῦ, ἀλλ' εἴμεθα "μέλη αὐτοῦ ἐκ μέρους" (Α' Κορ. 12,27).

Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί μου, σεῖς πού ἀποτελεῖτε τήν ἐδῶ καί περὶ τήν ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ καθέδραν τοῦ Ἐπισκόπου σας Ἐκκλησίαν καί κυκλοῦτε τό θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπό τοῦ Ἐπισκόπου σας καί δι' αὐτοῦ, ἐν ἀποστολικῇ κανονικῇ τάξει, τελεῖται ἡ θεία Εὐχαριστία "οὐκ ἐστέ ξένοι καί πάροικοι, ἀλλά συμπόλῃται τῶν ἁγίων καί οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καί προφητῶν, ὄντως ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομή συναρμολογουμένη αὐξῆ εἰς ναόν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καί ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι" (Ἐφ. 2,19-22)...

... Καί τελειῶνων τήν ταπεινήν μου ταύτην ὁμιλίαν καί κατακλείων αὐτήν μέ τήν βιβλικήν κατακλείδα τῆς Ἀποκαλύψεως, ἀφήνω εἰς τόν ἡγαπημένον μαθητήν τοῦ Κυρίου, Ἰωάννην τόν θεολόγον, νά μᾶς ὑπομνήσῃ τά ἔσχατα τοῦ Ναοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας. Λέγει ἐν τῇ Ἀποκαλύψει, ὁ Ἰωάννης : "καί ναόν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γάρ Κύριος ὁ θεός ὁ παντοκράτωρ ναός αὐτῆς ἐστί, καί τό Ἄρνιον" (Ἄπ. 21,22).

Ἡμεῖς στρατευόμενοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί θεολογοῦντες καί ναούς ἐγκαινιάζοντες καί ἀποπειρώμενοι νά προσψαύσωμεν τό μυστήριον τῆς σχέσεως θεοῦ καί ἀνθρώπου, καταβάλλομεν, βεβαίως, πᾶσαν τήν ἀφ' ἡμῶν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν. Καί τῆς προσπάθειας ταύτης τήν μαρτυρίαν δίδομεν σήμερον.

Ὅμως, θά ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, ὅπου δέν θά ὑπάρχῃ ὁ Ναός οὗτος, ἀλλ' ὅλα τά ἀπό τῆς ἀνθρωπίνης προσπάθειας ἡμῶν θά συγκερασθοῦν μετὰ τῆς θείας φιλανθρωπίας καί θά ἀνακεφαλαιωθοῦν, ἐν τῇ θεανδρικῇ τοῦ θεοῦ οἰκονομίᾳ, εἰς τήν ἐσχάτην πόλιν, ὅπου δέν θά ὑπάρχῃ Ναός, ἀλλά Ναός θά εἶναι ὁ Κύριος ὁ παντοκράτωρ καί τό Ἄρνιον. Διότι, κατὰ τήν Ἀποκάλυψιν, οὕτω ἐκφράζονται τά ἔσχατα.

Δόξα τῷ Παντοκράτορι καί τῷ Ἄρνιῳ."